

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Előfizetési ár: helyben negyedévre P 1-50
 Vidékre és Ausztriába postán . . . P 2-20
 Külföldre egy évre 4 dollár. Egyes szám 12 fill.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
 RONAI FRIGYES

Varkőr 39. sz.

Telefonszám 23.

Hirdetések millimetersorunkint 8 fillér.
 Szövegközötti reklámhír sora 30 fillér.
 Nyiltter sora 40 fillér.

Hirdetések díja előre fizetendő.

A Kodály hangverseny előtt...

Írta: vitéz Nagy Miklós dr. polgármester.

Idegenforgalmunk emelése érdekében tervszerűen minden évben (kezdve május havában, amikor még a nyaralási idény meg nem kezdődött) városunkban kongresszust, hangversenyt vagy egyéb olyan ünnepélyt stb. rendezünk, mely ünnepségek megrendezése méltan felhívja mindazok figyelmét városunkra, akiket valamelyes érdek, emlék fűz e városhoz. — E Tavaszi Napokon idegenforgalmunk emelkedik, sokan jönnek el városunkba megszeretik annak régi patinás falait, annak történelmi levegőjét, pompás szép vidékét, erdőit, hegyeit...

Ezeknek az ünnepségeknek megrendezésében tehát önkénytelenül is belopódzik az üzleti szellem és hátran és örömmel elmondhatjuk, hogy legutóbbi évek idegenforgalmának emelkedését annak köszönhetjük, hogy sikeresen tudtuk megrendezni kongresszusainkat — melyek mindannyi szor országosak voltak — és egyéb ünnepségeinket.

A mai Kodály hangverseny jelentőségét azonban messze túlszárnyalja azt az üzleti szellemet, amelyek jegyében az eddigi ünnepségeink születtek. Néhány lépésnyire a határtól hitel tesztünk az ősi magyar rögéből származó magyar dalok mellett, magyar ságunk mellett.

Kodály Zoltán professzor hosszú időn keresztül tanulmányozta a népi éneket és a „nyugati kultúra” által már-már kiszorított magyar faji érzésünket tápláló magyar dalt arra a méltóságra emelte, hogy ma már nem kell félnünk attól, hogy egyik legnagyobb faji kincsünk, a magyar dal, a magyar nóta kiveszik.

Büszke öntudat ölthet el tehát minden községi polgárt, hogy itt a nyugati végeken hamisítatlan magyar kulturánk mellett tehetünk ma hitet.

Az őszinte tisztelet és nagyra becsülés érzése tölt el ma mindenkit, hogy a nagy mestert, aki visszavezetett bennünket a magyar dalhoz városunk falai közt tiszteihetjük. Nagykiüntetés ez a városunkra nézve, hogy Kodály Zoltán nagy elfoglaltsága mellett is időt szánt magának arra, hogy messze a fővárostól városunkba fáradjon, hogy tanuja legyen annak a munkának, mely az ő utmutatása és irányítása mellett megindult. Bizonyára meghatottság érzése fog el ma mindenkit. Iki látni fogja, hogy maga a nagy mester is a dobogóra áll, hogy egyik legszebb kórusát (Vörösmarty: Liszt Ferenchez) személyesen dirigálja.

Köszeg mindenkor büszke volt nagyzenekulturájára. Zenetörténelmünk lapjain a mai nap arany betűkkel fog ünnökölni és hirdetni fogja a mai nap nagy zenei eseményének páratlan voltát.

Bizom is abban, hogy mindenki aki csak teheti eljön ma Jurisich ősi várába, hogy személyesen hallgathassa meg a nagyszerű hangversenyt és üdvözlhesse a nagy mestert Kodály Zoltánt.

De menjünk el erre a hangversenyre azért is, hogy megüdvözlözzük gyuttal fiainkat, testvéreinket és jó barátainkat. Köszeg nagyszámú diák ságát, azok tanárait és tanítóit, akik nagy ügybuzalommal és szeretettel hosszú időn át készültek erre a mai nagy napra fáradságos munkával. Megéremli a 700 községi szereplő, hogy megtapsolja a város közönsége a nagyszerű munkát, mely taps a rádió hullámain szerte viszi az országba az örömdetes hírt, hogy Köszeg szab. kir. város közönsége méltó akar lenni őseihez, hagyományaihoz és régi kulturájához.

o+o

Kodály

a magyar nyugati végvárban.

Írta: Baranyai Gyula.

Minden művészet alapja népművészet.

Ugy az irodalom, mint zeneművészet népi elemekből táplálkozik. Minden népnek megvan a sajátos nyelve, ábrázoló kifejezőmódja és dallamkincse, melyeken magasabb műformákba alkotott nemzeti művésze nyugszik.

Ez a magasabbrendű művészet azonban csak akkor valódi és értékes, ha népi elemei eredetiek, műformába való feldolgozása pedig a népi elemek szellemében történt.

A magyar dal, mint a magyar

nyelv lényegében egy európai nemzet nyelvéhez sem hasonlít. Mint nyelvünkben úgy népi dalainkban kétség-telenül találhatók főleg szláv és török elemek — mégis az ősi magyar dal megtartotta jellegzetességét. Pedig sok idegen hatáson ment keresztül évszázadok folyamán a magyar nép dala!

Amikor az 1900-as évek elején Bartók Béla és Kodály Zoltán — magyar szívvel, művészettel és a folklór népdal tudomány teljes felkészültségével — elkezdték gyűjteni az ősi magyar melódlákat, egy — már, már — elveszett világot tártak fel, a

magyar nép mélyeséges művészi dallamvilágával, melyet már csak az öregek énekeltek eldugott falvakban, Erdély bércei között.

10.000-nél több olyan népi dalt és hangszereket gyűjtöttek össze, amelyet alig ismert a városi közönség. Nem is csoda, ha városi ember nem könnyen fogadja el a régi dalokat magyarnak, hiszen annyira mássá alakult a városi nótázás.

Még Szt. Gellért püspök beszámolt arról, hogy dunántúli útjában egy molnárlánytól olyan különös és szép dalt hallott, mint amilyent sehol máshol, európai népeknél. Azután bizony több körülmény változtatta meg az ősi nóta stílusamatját. A középkorban is már sok idegen főr hozta magával a magyar néptől teljesen távolálló nóta és hangzás világot. A németvilág súlyosan rányomta bélyegét az udvarházak zenéjére, hol régebben ur és paraszt egy nótát énekeltek. A magyar regösöket, hegedűsöket a cigányzenészek váltották fel. A cigányzenész, ez a kedvelt, muzikális, jófűlű és ügyeskedő indusrekonfajta a maga cifrázó modorával változtatta át a nótákat, s azokat a túlnyomóan selejtes entéku, városi „mű”-dalokat, melyeket minden korban indusrekonfajta gyártottak zeneileg műveletlen u.n. nóta „költők”, akik a magyar nép művészi kincsét nem is ismerték.

Oyanná lett az ősi, mélyeséges, gyönyörűség régi melódia, mint az elrontott matyóhimnusz, melyet üzerek rendeléséből a Nemzeti Színháznál árulnak. Ez az elrontott matyóhimnusz egy érdekes nemzetközi versenven Berlinben nagy díjat nyert. II. díjat, a világ izléstelenségeinek kiállításán.

De ez természetes is. Ami gyönyörű, ha tökéletes, szörnyűség, ha hibákkal van teli. A magyar népdal is gyönyörűség ha a nép művésze te, silányság, ha kontár kéz akarja utánozni.

Csak az nyulhat a népművészet-hez, aki, mint a nép maga evezredes tradíciókban kiformalódott régi művészetben él, vagy ezt komoly tanulmányok útján — kitanulta.

Bartók és Kodály a népdalkutató tudósaivá lettek. Évtizedeken át, a tudós szorgalmával és rendszerességgel a valódi művész izlésével mélyültek bele a magyar nép-zene sajátosságaiába és ők alkották először magasabb formákba, európai zenei magaslatra a magyar nép zenevilágát.

A szomszéd népekkel kölcsönhatásban van nemcsak népi nyelv, hanem a népi zene is. Az a körülmény hogy a román nóták 20%-a magyar eredetű, vagy hatású és viszont sok elmagyarosított román népdalt énekelnek az erdélyi magyarok, az csak a magyar népdal átütő, átformáló erejét bizonyítja.

Kodály Zoltán a magyar népi dal bázisán megteremtette a világ legmagasabb rendű énekkari műveit az ő gyermekkori szerzeményei pedig egye-

dülállóak az egész világirodalomban. A nép gyermeke nem a felnőttek énekét és szavait mondja búrájos kedvességű dalocskáiban, Kodály gyermekkórusai is megtartják az igéretes gyermeki lelkivilágot, bármilyen varázslatos, pompázó köntösbe öltöztetve mutatja be alkotójuk a nagyvilágnak. A vegyeskari művek soha nem hallott csodálatos szépségű harmóniákkal, önálló szlamvezetésben teljesen átváltoztatták a régi dalárda stílust.

De epol nagymestere Kodály a hangszerezenének is melyben akár az énekkaroknál a hangszerek minden lehetőségét kiaknázza és alkalmazza. Hány operájának népszerűsége nemcsak a külföldi metropolisekban, de a magyar közönség előtt is nőttön. — Idegennek könnyebb elfogulatlannak lenni, mint annak a magyar közönségnek, mely állandóan a selejtes „népdal” tömeget kénytelen hallani. A magyar zenetörténet már régen mint d n t ő jelentőségét tárgyalja Bartók és Kodály fellépését.

Különös jelentőséget kap a községi Kodály hangverseny avval, hogy a világhírű mester személyesen vesz részt és vezeti Liszt F. hez c. őda vegyeskarát. Azután, a Pünkösdi először szerepel vidéki leányiskola műsorán. A legújabb kis játékdalokat ősbemutató ul éneklük kis övodisták. Bizonyítva, mennyire szívesen enekli Kodály formáló stílusát a kis gyermek is. — Az sem fordult még elő sehol, hogy a híres Hány inter-nezzót vidéki városi fuvószenekar játsza.

Köszeg város kulturörténetében nagyjelentőségű e mai nap. A községi vár annakidején feltartóztatta a keleti veszedelmet, most megmutatja magyar érzését Kodály lelkén keresztül a nyugati magyar végvárban.

Molnár Imre dr. nagy sikere. Szenzációs sikert arattak az idej operavizsgán a szinte községi polgárrá lett Molnár Imre dr. zeneakadémiai tanár tanítványai. Legtehetősebb növendékét, Gyurkovits Máriát, az az évtizedenként alig előforduló megtiszteltetés érte, hogy vizsga nélkül egyszerűen az Opera parádés Rigoletto előadásában léptették fel Pataky Kálmánnal és Svéd Sándorral egy szereposztásban. A közönség fergeteges tapsviharral honorálta a kóloratur-primadonnává avansált 22 éves fiatal leány minden egyes számát s máris a magyar Galli Curcinak, Erna Sacknak, új Sándor Erzsinek titulálja a zenekritika. De még három Molnár tanítvány aratot nagy sikert az évrázó vizsgán, névszerint: Szatmáry Ilona drámai szoprán, Tamás Ilona lírai szoprán és Szirmay Zoltán bariton. Melegen gratulálunk! Még egy szempontból érdekel bennünk a nagy siker. Gyurkovits Mária programjába vette községi polgártársunk, Marton Jenő dr.-nak egyenesen az ő részére írt operaszámait és műdalait.

